

APLICATIU

GUIA DOCENT

PROVISIONAL

H^a Cont. d'Espanya II. De la Monarquía a la República

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Hª Cont. d'Espanya II. De la Monarquía a la República
Codi	100343
Crèdits ECTS	6 ECTS
Curs i període en el que s'imparteix	3er curs
Horari	(link a la pàgina web del centre o titulació)
Lloc on s'imparteix	Facultat Filosofia i Lletres
Llengües	Català/Castellà

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Martí Marin i Corbera
Departament	Hª Moderna i Cont.
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B7-1118
Telèfon (*)	935812978
e-mail	Marti.Marin@uab.cat
Horari d'atenció	Dimarts 15.30-16.30h. i Dimecres 10-11h.

2. Equip docent

Nom professor/a	Francisco Morente
Departament	Hª Moderna i Cont.
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B7/1084
Telèfon (*)	93 586 8167
e-mail	Francisco.Morente@uab.cat
Horari de tutories	Dimecres 16.00-18.00

Nom professor/a

Departament

Universitat/Institució

Despatx

Telèfon (*)

e-mail

Horari de tutories

3.- Prerequisits

No se n'han previst

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

L'assignatura pretén facilitar als alumnes instruments i recursos adequats per tal de poder assolir un coneixement sòlid a l'entorn dels principals factors polítics, socio-econòmics i culturals que configuraren la societat espanyola i l'estat liberal el darrer quart del segle XIX i la primera meitat del XX, fins el final de la guerra civil del 1936-1939. Per tant, l'assignatura cobreix l'època de la Restauració borbònica, entre el 1875 i el 1931, i l'època de l'experiència democràtica de la Segona República, entre el 1931 i el 1939. Caldrà, lògicament, incidir en la diversitat d'interpretacions i els debats historiogràfics més rellevants, sense oblidar la necessitat de que l'alumne consolidi un mínim coneixement factual i concret de les situacions i les principals institucions polítiques i socials en ambdues èpoques.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competències específiques

CE3. Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar críticament les seves aportacions.
CE4. Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments d'anàlisi historiogràfica.

Resultats d'aprenentatge

-CE3.2. Identificar els conceptes històrics clau de la societat espanyola actual.
-CE4.5. Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la investigació històrica de l'Espanya Contemporània.

Competències transversals

CT1. Desenvolupar la capacitat de anàlisi i síntesis.
CT3. Comunicar oralment i per escrit en llengua pròpia.
CT13. Raonar críticament.

Competències generals

CG2 Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
CG3 Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.

6.- Continguts de l'assignatura

1. La Restauració borbònica el segle XIX, 1875-1902. De la dictadura canovista al Pacte del Pardo (1885). El parlament llarg sagastí i la configuració institucional d'un estat liberal burgès. El torn polític dinàstic dels anys noranta i la crisi colonial. El 1898 i les reformulacions regeneracionistes. Els nacionalismes i els models d'estat liberal en conflicte.

2. Un nou regnat i un nou segle: Alfons XIII i la feblesa del parlamentarisme liberal a Espanya. L'Exèrcit. L'Església. El reformisme dinàstic: Maura i Canalejas. L'oposició republicana i els conflictes socials anteriors al 1914. El Marroc i la Setmana Tràgica de juliol de 1909. Davant la Primera Guerra Mundial: la crisi del règim. Els límits del pragmatisme de Dato i de Romanones. Les Junes de Defensa y la qüestió militar. La mobilització política i social del 1917. El sindicalisme obrer i la situació de Barcelona. Les repercussions a la política governamental: de 1917 a 1922. La nova dreta autoritària.

3. Monarquia i Dictadura, 1923-1931. Primo de Rivera i els intents d'un règim militar. Denúncia del parlamentarisme liberal i denúncia de la política professional. Ordre públic i ordre social: del Sometent a la Unió Patriòtica. El discurs del Nou Estat: El Directori Civil, la Assemblée Nacional Consultiva i l'Organització Corporativa Nacional. El fracàs econòmic, la crisi de la pesseta de 1929 i els escàndols de la Dictadura. La dimissió de Primo de Rivera i l'enfonsament de la Monarquia (1930-1931).

4. La Segona República, 1931-1939. El reformisme social i l'ètica civilista republicana. La construcció d'un nou règim i un nou estat. Les Corts Constituents: el sistema de partits i la constitució de 1931. La política econòmica del bienni reformista. Dinàmica política i conflictivitat social. La reacció de la dreta i el bienni negre, 1933-1936: les dificultats de bastir el centre dreta. La CEDA i l'octubre de 1934. La República de 1936 i el significat del Front Popular. L'alçament militar del juliol de 1936 i la guerra civil. L'evolució dels fronts militars i l'evolució de la política republicana. Sindicalització i militarització de la societat. La derrota del 1939. L'exili.

Dins aquest marc polític i institucional de referència, els professors, tot apuntant-ne alguna indicació, inclouran temàtiques de significació econòmica, social i cultural, com, per exemple, la dels límits i desenvolupament del capitalisme hispànic en el context europeu, la urbanització de la població i les migracions, les renovades formes de la pobresa, els conflictes sindicals i socials i la visibilitat pública i política dels sectors populars i les classes mitjanes, la nacionalització espanyola i l'emergència d'altres processos de nacionalització històrica a la península en contrast, la incidència social de les grans cultures polítiques i ideològiques de la societat contemporània (el conservadorisme i el tradicionalisme, l'integrisme, el liberalisme polític i el liberalisme social, el republicanisme, el federalisme, el socialisme i l'anarquisme, altres obrerismes, el lliurepensament i el laïcisme, clericalisme i anticlericalisme, el feminisme), els avenços de la cultura popular democràtica i les apostes obreres i populars revolucionàries, etc.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

La metodologia docent i les activitats formatives contemplaran aspectes diversos, en la part i proporció que consideri adequada el professor. Per exemple:

Assistència a classes teòriques dirigides per el professor.
Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor.
Lectura comprensiva de textos.
Aprenentatge d'estratègies de recerca d'informació.
Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.
Preparació de presentacions orals.
Estudi personal.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE

Dirigides

Classes teòriques	39	Identificació d' alguns conceptes històrics clau, que permetin d'entendre la societat espanyola actual. Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la investigació històrica de l'Espanya Contemporània. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi. Raonar críticament.
Seminaris i pràctiques dirigides	6	Organitzar i presentar públicament els principals conceptes historiogràfics. Resoldre problemes. Coordinar el treball interdisciplinar amb d'altres equips.

Supervisades

Tutories	15	Treballar en equip, tot assegurant la compatibilització de les diverses aportacions.
Exercicis pautats d'aprenentatge	7,5	Resoldre problemes. Identificar alguns conceptes històrics clau, que permetin d'entendre la societat espanyola actual. Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la investigació històrica de l'Espanya Contemporània. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi. Raonar críticament.

Autònomes

Estudi personal	45	Resoldre problemes. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi. Raonar críticament.
Lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca de informació bibliogràfica	30	Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi. Comunicar oralment i per escrit en la llengua pròpia. Resoldre problemes. Treballar en equip, tot assegurant la compatibilització de les diverses aportacions. Raonar críticament.

8.- Avaluació

Conforme al dictat en la Memòria del Grau, aprovada, l'assignatura s'avaluarà contemplant els punts següents:

- a) Proves escrites (tant parcials com finals), amb nota acumulada que signifiqui fins un 70 % del total de la qualificació màxima a obtenir;
- b) Treballs, ressenyes, resums, comentaris d'anàlisi de textos i altres documents (quadres estadístics, gràfics, mapes, imatges, etc.) i / o preparació de comentaris orals i intervencions de seminari, amb nota acumulada que signifiqui fins un 20 % de la qualificació màxima;
- c) Exposicions i comentaris orals en les sessions de seminaris de discussió i debat, , amb nota acumulada que signifiqui fins un 10 % de la qualificació màxima;

En el seu conjunt, per a superar l'assignatura l'alumne haurà d'obtenir la qualificació de 5 sobre 10. D'altra banda, cada professor podrà marcar, si ho creu útil, uns mínims a assolir en cadascun dels ítems a), b) i c) aquí contemplats.

Advertiments:

Només es reavaluaran les activitats d'avaluació realitzades. Les exposicions i comentaris orals en les sessions de seminaris de discussió i debat no seran reavaluables. Es considerarà com a "no presentat" l'alumne que hagi fet menys del 40% del total de l'avaluació.

La còpia de fonts escrites (internet, llibres, treballs, etc.) suposa un zero en la qualificació de l'exercici i que l'alumne perdi la convocatòria del total de l'assignatura.

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professorat establirà oportunament els mecanismes per fer-ho.

Es tindran en compte els casos particulars, degudament justificats, que rebran el corresponent tractament específic.

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Proves escrites parcials; lliurament d'un treball; presentacions orals	7,5	-Identificar els problemes clau de l'estudi de l'Història Contemporània d'Espanya als segles XIX-XX -Llegir i interpretar textos historiogràfics o documents originals i transcriure, resumir i catalogar la informació generada en l'època objecte d'estudi. -Identificar i utilitzar fonts d'informació per a la investigació històrica sobre la matèria i època estudiades. -Aprendre de forma autònoma.

9- Bibliografia i enllaços web

Obres generals:

Bahamonde, A. (coord.); Carasa, P.; Gabriel, P.; Martínez, J.A.; i Pizarroso, A. (2000): *Historia de España. Siglo XX, 1875-1939*, Madrid, Cátedra.

Casanova, J. (2007): *República y Guerra Civil*, Barcelona/Madrid, Crítica/Marcial Pons [Vol. 8, de la *Historia de España*, dirigida per J. Fontana i R. Villares]

Espadas Burgos, M.; Serrano, C.; Anes, R.; Gabriel, P.; Sánchez, A.; Valverde, J.M.(1990): *Historia de España. La Restauración 1874-1902*, Barcelona, Planeta [Vol. 10, de la *Historia de España*, dirigida per A. Domínguez Ortiz]

Ruiz Manjon-Cabeza, O. i altres (1990): *Alfonso XIII y la Segunda República, 1902-1939*, Barcelona, Planeta [vol. 11 de la *Historia de España*, dirigida per A. Domínguez Ortiz]

Sánchez Jiménez, José (1991): *La España Contemporánea. Vol. 2. De 1875 a 1931, i Vol. 3. De 1931 a nuestros días*, Madrid, Istmo.

Seco Serrano, C. (1995): *La España de Alfonso XIII: el Estado y la política (1902-1931). De los comienzos del reinado a los problemas de la postguerra (1902-1922)*, Madrid, Espasa-Calpe [vol.38-1 de la *Historia de España* fundada per R. Menéndez Pidal].

Seco Serrano, C., i Tusell, J. (1995): *La España de Alfonso XIII: el estado y la política (1902-1931). Del plano inclinado a la dictadura al final de la monarquía (1923-1931)*, Madrid, Espasa-Calpe [vol.38-2 de la *Historia de España* fundada per R. Menéndez Pidal].

Villares, R. i Moreno Luzón, J. (2009): *Restauración y Dictadura*, Barcelona /Madrid, Crítica / Marcial Pons. [Vol. 7 de la *Historia de España*, dirigida per J. Fontana i R. Villares]

Monografies temàtiques:

Artola, M. (1991 [1974-1975]): *Partidos y programas políticos 1808-1936*, Madrid, Alianza, 2 vols.

Castillo, S. (dir); Martín Ramos, JL; Bizcarrondo, M.; Gabriel, P. (2008-2011) *Historia de la UGT*, vols. 1,2,3,4, Madrid, Siglo XXI

Madrid, F., i Venza, C. (2001): *Antología documental del anarquismo español*, Madrid, FAL.

Casanova, J. (1997): *De la calle al frente. El anarcosindicalismo en España, 1931-1939*, Barcelona, Crítica.

Vega, E. (2004): *Entre la revolución y la reforma. La CNT a Catalunya (1930-1936)*, Lleida, Pagès

Towson, N, (ed.); Ramos, D.; Gabriel, P. i altres (1994): *El republicanismo en España, 1830-1977*, Madrid, Alianza.

Chust, M. i Piqueras, J.A.(comps.), (1996): *Republicanos y repúblicas en España*, Madrid, Siglo XXI.

Duarte, A. i Gabriel, P., eds. (2000): *El republicanismo español*, Madrid, Ayer 39.

Granja, de la, J.L., Beramendi, J., Anguera, P. (1999): *La España de los nacionalismos y las autonomías*, Madrid, Síntesis.

Nadal, J. i Carreras, A., dir i coord. (1990): *Pautes regionales de la industrialización española (siglos XIX y XX)*, Barcelona, Ariel.

Tortella Casares, G., ed. (1997): *El desarrollo de la España contemporánea*. Madrid, Alianza Editorial.

Monografies diverses (ordenades per les èpoques):

Dardé, C. (1997): *La Restauración, 1875-1902. Alfonso XII y la regencia de Maria Cristina*, Madrid.

Duarte, A. (1997): *La España de la Restauración (1875-1923)*. Barcelona, Hipótesis.

Balfour, S. (1997): *El fin del Imperio Español (1898-1923)*, Barcelona, Crítica

Serrano, C. (2000 [1987]): *El turno del pueblo. Crisis Nacional, Movimientos Populares y Populismo en España. (1890 - 1910)*, Barcelona, Península.

Meaker, G. (1978) *La izquierda revolucionaria en España (1914-1923)* Barcelona, Ariel

González Calleja, E. (2005): *La España de Primo de Rivera. La modernización autoritaria, 1923-1930*, Madrid, Alianza .

Jackson, G. (1978). *La República española y la guerra civil(1931-1939)*, Barcelona, Crítica.

Preston, P. (2001[1994]): *La destrucción de la democracia en España: reforma, reacción y revolución en la Segunda República*, Madrid, Grijalbo

Graham, H. (2006) *La República Española en Guerra (1936-1939)*, Barcelona, Debate

Solé, J.M. i Villarroya, J. (2005): *Breu història de la guerra civil a Catalunya*, Barcelona, Edicions 62.

10.- Programació de l'assignatura

Vegeu els diversos documents al campus virtual de l'assignatura

ACTIVITATS D'APRENENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE

LLIURAMENTS

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE